

[Forside](#) / [Uttalelser](#)

/ Skjønnsfastsettelse av inntekt når bidragspliktig er under utdanning – nye omstendigheter og klageinstansens prøving

# Skjønnsfastsettelse av inntekt når bidragspliktig er under utdanning – nye omstendigheter og klageinstansens prøving

5.12.2024 (2024/2886)

Saken gjelder skjønnsfastsettelse av klagers inntekt som bidragspliktig etter barnelova §§ 70 og 71 og forskrift 15. januar 2003 nr. 123 om fastsetjing og endring av fostringstilskot § 4 sjette ledd.

Sivilombudet behandlet spørsmålet om klager hadde rimelig grunn til å ha lav inntekt, og om det var riktig av Nav klageinstans å se bort ifra klagers masterstudium i denne vurderingen.

Ombudet kom til at klageren hadde en rimelig grunn til å ha lav inntekt og at det ikke var riktig av Nav klageinstans å se bort ifra klagers masterstudium i klagebehandlingen. Masterstudiet skulle blitt hensyntatt som en del av klagers øvrige utdannings- og karriereløp, som han var i gang med på vedtakstidspunktet til førsteinstansen. Ombudet

påpekte også at uavhengig av om masterstudiet vurderes som et etterfølgende forhold eller ikke, burde klageinstansen hensyntatt studiet i klageomgangen, slik de har adgang til etter forvaltningsloven § 34 annet ledd.

## Sakens bakgrunn

(1) A (heretter klager) er bidragspliktig for et barn født i 2019. Han har vært student siden høsten 2018 og studerer fortsatt. Etter søknad om endring fra barnets mor (heretter bidragsmottaker), fastsatte Nav Familie- og Pensjonsytelser barnebidraget basert på skjønnsfastsettelse av klagers inntekt i vedtak 14. juni 2023. Det endrede bidraget ble fastsatt med virkning fra 1. april 2023.

(2) Nav Familie- og Pensjonsytelser vurderte at klager ikke hadde utnyttet sin inntektsevne fullt ut og at han ikke hadde gitt noen rimelig grunn for å ha lav inntekt. Utdanning ut over bachelorgraden han hadde i idrettsfag, kroppsøving og friluftsliv, ble ikke ansett som nødvendig for å sikre hans forsørgelsesevne på lengre sikt. Bidragspliktig påklaget vedtaket, som ble stadfestet av Nav Klageinstans 21. mai 2024.

(3) I klagen til ombudet viste klager blant annet til at bachelorgraden i idrettsfag, kroppsøving og friluftsliv ikke alene ga han mulighet til å få relevante fulltidsstillinger. Han skrev at han derfor hadde behov for å studere videre for å nå sitt mål om å bli lærer.

(4) Han forklarte at han siden han startet å studere hadde planlagt både å ta en mastergrad og en praktiskpedagogisk eller spesialpedagogisk utdanning. Dette mente han ville gi større muligheter for å få jobb (som lærer) og økt forsørgerevne. Som et ledd i utdanningsløpet for å bli lærer, hadde han i tillegg tatt et årsstudium i samfunnsfag. Videre viste han til at det var få ledige jobber innenfor de yrkesområdene som en bachelor i idrettsvitenskap kvalifiserer for.

## Våre undersøkelser

(5) Vi fant grunn til å undersøke saken nærmere med Nav. I brev 25. juli 2024 stilte vi Arbeids- og velferdsdirektoratet spørsmål om den nærmere avveiningen som ble gjort av spørsmålet om det forelå rimelig grunn for at klagers inntekt ikke var høyere. Nav ble også bedt om å gi en nærmere redegjørelse for vurderingen som ble gjort ved fastsettelsen av klagers inntektsevne og skjønnsfastsettelsen av inntekten. Det ble i tillegg stilt spørsmål ved utredningen av saken.

(6) Ettersom det ikke fremgikk uttrykkelig av Nav klageinstans` vedtak hvorfor klagers plan om å ta master i kroppsøving- og idrettsvitenskap ikke var nevnt, fant vi grunn til å spørre direktoratet om dette. I forlengelsen av det, ba vi om en vurdering av utsiktene til bedring av forsørgelsesevnen på sikt når det i tillegg til årsstudiet i samfunnsfag, ble tatt hensyn til mastergraden og dette ble sett i sammenheng med klagers plan om å bli lærer.

(7) I brev 20. august 2024 svarte Arbeids- og velferdsdirektoratet at Nav klageinstans ikke tar hensyn til omstendigheter som har skjedd etter at det ble fattet vedtak i førsteinstansen ved behandlingen av en klage. Ved etterfølgende endringer av betydning for bidragsplikten, henvises man til å søke om å endre bidraget. Direktoratet uttalte at denne praksisen skal være kjent for Sivilombudet med henvisning til uttalelse i SOM-2019-3765.

(8) Om betydningen av dette for denne saken skrev direktoratet blant annet følgende:

«I den aktuelle saken hadde den bidragspliktige bachelorgrad og noe arbeidserfaring på vedtakstidspunktet. I tillegg tok han et årsstudium i samfunnsfag. Han forklarte at årsstudiet inngikk i en større plan om videre utdanning som lærer, men denne utdanningen var ikke bekreftet eller dokumentert på vedtakstidspunktet. Ut fra hans aktuelle kompetanse og arbeidserfaring vurderte NAV Klageinstans at årsstudiet isolert sett ville bedre den bidragspliktiges inntektsevne og forsørgelsesevne på sikt.

Vedtaket fra NAV Familie- og pensjonsytelser ble fattet 14. juni 2023, og på dette tidspunktet hadde bidragspliktige verken fått bekreftet eller påbegynt masterutdanningen. At han hadde søkt om opptak ble ikke ansett som relevant ved vurderingen av klagen. Dette er imidlertid opplysninger som ville ha vært relevant ved en eventuell søknad om endring. Hvorvidt denne masterutdanningen, kombinert med tidligere bachelorgrad og årsstudium, gir rimelig grunn for å ha lav inntekt er derfor ikke vurdert i klagebehandlingen.

Fra det tidspunktet bidragspliktige kom inn på masterstudiene, var forholdene annerledes, og NAV sin vurdering av hans rimelige grunn ser i ettertid ut til å være feil ut da tilsynelatende relevante momenter er utelatt. Det er derfor viktig å bemerke at NAV Klageinstans har vurdert saken slik forholdene var den 14. juni 2023.

NAV Klageinstans vurderer at det faktum at bidragspliktige hadde kommet inn på masterstudier var en åpenbar grunn til å søke om endring av barnebidraget. Parten ble gitt generell veiledning i vedtaket av 14. juni 2023 om at han måtte søke endring av bidraget ved etterfølgende endringer i arbeids- og inntektssituasjon. Han har også fått informasjon om dette i brev av 15. juni 2023.

NAV fikk den 2. november 2023 positiv kunnskap og bekreftelse på bidragspliktiges masterstudier. Vi mener denne henvendelsen burde vært bedre fulgt opp av NAV og registrert som en søknad om endring av bidraget. Eller i det minste burde bidragspliktige vært veiledet ytterligere rundt adgangen til å søke endring når NAV

mottok slik informasjon. Vi mener veiledningsplikten vår etter forvaltningsloven § 11 ikke er tilstrekkelig ivare tatt på dette punktet».

(9) På spørsmål om Nav hadde øvrige merknader, svarte direktoratet at den bidragspliktiges klage til Sivilombudet er skrevet etter at han hadde påbegynt masterstudiet, og at Navs vurdering i den aktuelle saken ville vært en annen dersom masterstudiet var påbegynt på vedtakstidspunktet.

(10) Det ble også gjort at bidragspliktige ikke hadde blitt tilstrekkelig informert om at NAV klageinstans ikke tok hensyn til omstendigheter som hadde skjedd etter vedtakstidspunktet ved behandling av en klage, og at hans henvendelse av 2. november 2023 ville bli ansett og behandlet som en søknad om endring.

(11) Arbeids- og velferdsdirektoratets svar ble oversendt til klager 21. august 2024 med mulighet for å komme med merknader. Klager har ikke gitt noen merknader til dette.

## Sivilombudets syn på saken

(12) Saken reiser spørsmål om klager hadde rimelig grunn til å ha lav inntekt, og om det var riktig av Nav klageinstans å se bort ifra klagers masterstudium i denne vurderingen.

## Rettslige utgangspunkter

(13) Etter barnelova § 66 plikter begge foreldre å forsørge sine barn etter evne. Når ikke begge foreldrene har daglig omsorg for barnet, kan foreldrene inngå avtale om barnebidrag, jf. barnelova § 70. Dersom foreldrene ikke blir enige, kan Nav fastsette barnebidragets størrelse slik at ansvaret for forsørgelse av barnet blir delt mellom foreldrene etter størrelsen på deres inntekt, jf. barnelova §§ 70 og 71.

(14) I forskrift 15. januar 2003 nr. 123 om fastsetjing og endring av fostringstilskot, er det gitt regler for hvordan inntekten skal beregnes. Nav fastsetter som hovedregel bidraget ut fra faktisk inntekt, jf. forskriften § 4 første ledd. Forskriften § 4 sjette ledd inneholder unntak fra denne hovedregelen som innebærer at inntekten i noen tilfeller skal fastsettes ved skjønn. Relevant i denne saken er unntaket om at:

«Inntekta skal fastsetjast etter skjønn når ein av foreldra [...] er utan inntekt, eller inntekta er vesentleg lågare enn det han eller ho burde oppnå ut frå utdanning og evner, utan at forelderen kan gi ein rimeleg grunn til at han eller ho ikkje har inntekt eller at inntekta ikkje er høgare. [...]»

(15) Ifølge barnelovas forarbeider har skjønnsbestemmelsen til hensikt å hindre bidragsmotivert atferd som for eksempel at den bidragspliktige skifter arbeid motivert ut fra et ønske om å redusere bidragsplikten (Ot.prp.nr.43 (2000–2001) Om lov om endringer i

barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m.m.)) side 69. Det står i de samme forarbeidene at adgangen til skjønnsfastsettelse bare skal «benyttes i spesielle tilfeller og er ikke ment å innvirke på foreldrenes frihet med hensyn til yrkesvalg. [...] I hvilke tilfeller inntekten bør skjønnsfastsettes, må vurderes konkret».

(16) I svaret på ombudets undersøkelse 20. august 2024 sier Arbeids- og velferdsdirektoratet blant annet følgende om vurderingen av skjønnsfastsettelse ved utdanning:

«Det sentrale for vurderingen av om inntekten til en part i en bidragssak skal skjønnsfastsettes når vedkommende er under utdanning, er om utdanningen vil kunne bidra til bedre eller sikrere forsørgelsesevne på sikt.

Dette samsvarer med formålet om at foreldrene skal bidra til barnas forsørgelse etter evne, jf. barnelova § 66. Det må etter en konkret vurdering være rimelig for en forelder å fortrenge forsørgelsesplikten i en periode, spesielt dersom dette vil føre til en bedret eller sikrere evne til å forsørge barnet senere».

(17) Vedtak om fastsettelse av størrelsen på barnebidrag er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b jf. bokstav a. Det innebærer at lovens regler om saksbehandling ved enkeltvedtak, herunder reglene om klagebehandling, kommer til anvendelse. Klageinstansens kompetanse er regulert i forvaltningsloven § 34. Ifølge bestemmelsens annet ledd kan klageinstansen prøve alle sider av saken. I dette ligger det også en plikt til å prøve saken så langt det er nødvendig. Det gjelder både sakens rettslige, faktiske og skjønsmessige sider, se blant annet Sivilombudet uttalelse 30. november 2022 (SOM-2022-2641) i sak om tilbakekall av førerrett ved manglende oppfyllelse av helsekrav og ombudets uttalelse 6. juni 2023 (SOM-2022-5453) i sak om kommunal reguleringsplan. Klageinstansen har også plikt til å vurdere de synspunkter klageren kommer med, jf. ordlyden i annet ledd.

(18) Etter bestemmelsen kan klageinstansen også ta hensyn til «nye omstendigheter». I dette ligger både nye fakta om situasjonen på tidspunktet for førsteinstansens vedtak og opplysninger som er kommet til etter dette tidspunktet, se blant annet ovenfor nevnte ombudsuttalelse (SOM-2022-2641) med videre henvisning til Høyesteretts dom 18. september 2014 (Rt-2013-1187).

(19) Klageinstansen vil som hovedregel også ha en plikt til å ta hensyn til nye faktiske omstendigheter som kommer frem av saksdokumentene, eller som klageinstansen på annen måte er gjort kjent med, jf. Jan Fridthjof Bernt, Norsk Lovkommentar (Gyldendal rettsdata), note 883 til forvaltningsloven og Woxholth, Forvaltningsloven med kommentarer, 5. utgave (2011) side 554-555, se også ovenfor nevnte ombudsuttalelse SOM 2022-2651. I enkelte sakstyper kan imidlertid forholdene ligge slik an at dette stiller seg annerledes.

(20) I barnebidragssakene tar Nav normalt ikke hensyn til faktiske forhold som inntreffer i etterkant av førsteinstansens vedtak. Praksisen innebærer at faktiske forhold som tidsmessig inntreffer etter tidspunktet for førsteinstansvedtaket, anses som etterfølgende forhold som partene normalt er henvist til å søke om endring av barnebidraget for. Dette gjelder også i tilfeller der forholdet er kjent og dokumentert for både førsteinstansen og klageinstansen, men ikke inntreffer før etter tidspunktet for førsteinstansvedtaket.

(21) Ombudet har uttalt at vi ikke har funnet grunn til å rette innvendinger mot denne praksisen i uttalelsene 5. mars 2014 (SOM-2013-1830) og 31. mars 2020 (SOM-2019-3765). I svaret på ombudets undersøkelse i saken fra 2020 (SOM-2019-3765), viste direktoratet som begrunnelse for dette til at bidragssaker har visse særtrekk:

«Barnebidrag er i utgangspunktet et privatrettslig forhold mellom to parter. NAV har først en rolle i bidragssaken dersom en av partene ber om dette. Fastsettelse av barnebidrag beror på en vurdering av mange ulike momenter som partenes inntekt, samvær, boforhold, tilsynskostander med mer. Vi erfarer at det ofte er endringer i momentene som påvirker bidragssaker i løpet av saksgangen. Dersom vi omgjør vedtaket på grunn av etterfølgende endringer, vil dette alltid være til ulempe for en av partene. Begge parter må varsles og gis anledning til å komme med nye opplysninger. Videre bør partene fremdeles ha klageretten i behold når nye opplysninger legges til grunn, mens partene ikke har klagerett på vedtakene som fattes av NAV Klageinstans».

(22) Ombudet ga følgende begrunnelse på hvorfor vi ikke hadde noen innvendinger mot Navs praksis i uttalelsen i sak SOM-2019-3765:

«Forvaltningsloven § 34 pålegger ikke klageinstansen noen plikt til å ta hensyn til nye opplysninger i saken. Vanligvis vil hensynet til en riktig og effektiv saksbehandling tilsi at alle nye relevante opplysninger tas i betraktning før vedtak treffes. I saker om barnebidrag må imidlertid behovet for en praktikabel avgjørelsesordning normalt tilsi en annen løsning. Den parten som mener at en ny opplysning er av betydning, er ivaretatt ved adgangen til å fremme ny sak».

(23) I svaret på undersøkelsen ombudet nå har til behandling, har direktoratet fremhevet denne praksisen og henvist til ombudets uttalelse SOM-2019-3765.

## **Navs vurdering av om klager hadde rimelig grunn til å ha lav inntekt**

(24) I svaret på ombudets undersøkelse påpekte Arbeids- og velferdsdirektoratet at klagers masterutdanning ikke ble ansett som relevant ved vurderingen av klagen. Det ble vist til at han verken hadde fått bekreftet eller påbegynt denne utdanningen på vedtakstidspunktet til førsteinstansen.

(25) Direktoratet mente imidlertid at klagers opplysning i november 2023 om at han hadde kommet inn på masterstudiet, skulle blitt vurdert som en søknad om endring av barnebidraget. På denne bakgrunn tok direktoratet initiativ til at saken ble vurdert på nytt. Ombudet ble i brev 7. oktober 2024 informert om at Nav Familie- og pensjonsytelser i vedtak datert 27. september 2024 hadde endret barnebidraget. Konklusjonen i det nye vedtaket er at klager har en rimelig grunn til å ha redusert inntekt, og at det ikke er grunnlag for å skjønnsfastsette inntekten.

(26) Ombudet er enig i standpunktet om at klagers utdanning gir en *«rimeleg grunn»* for å ha lav inntekt, og at vilkårene for skjønnsfastsettelse ikke er oppfylt i dette tilfellet.

(27) Klager er 25 år og har ikke etablert seg ordentlig i arbeids- og yrkeslivet ennå. Han er fortsatt under utdanning. Det er sannsynlig at en videre utdanning fra bachelorgrad til mastergrad i kroppsøving og idrettsvitenskap, vil kunne bedre forsørgelsesevnen hans på sikt. Dette gjelder særlig når masteren ses i sammenheng med årsstudiet han har tatt i samfunnsfag, og planen hans om å bli lærer i disse fagene.

(28) De stillingene han har hatt, og som Nav brukte som grunnlag for å skjønnsfastsette inntekten, er deltidsstillinger som han tar tatt ved siden av studiet (studentjobber). Videre var barnet bare 4 år på vedtakstidspunktet (5 år i dag), som betyr at det er mange år igjen av forsørgelsesplikten.

(29) Basert på hvordan saken er opplyst for ombudet, synes det klart at klageren i dette tilfellet hadde en rimelig grunn til å ha lav inntekt.

## Skulle Nav Klageinstans tatt hensyn til masterutdanningen i klageomgangen?

(30) Verken førsteinstansens vedtak eller avgjørelsen fra Nav Klageinstans drøfter uttrykkelig betydningen av at klager ville ta en mastergrad. Førstnevnte viser til at han hadde søkt på en master i kroppsøving- og idrettsvitenskap. Under vurderingen skriver de om dette at *«... en utdanning utover bachelorgrad kan ikke anses som nødvendig for å sikre bidragspliktiges forsørgerevne på lengre sikt»*.

(31) Klageinstansen slutter seg til førsteinstansens vurdering av bachelorgraden som tilstrekkelig til at klager kunne få jobb. De viser i tillegg til at et årsstudium i samfunnsfag ikke vil føre til en bedre forsørgelsesevne enn med den utdanningen han allerede har. Det forhold at klager hadde søkt på master i kroppsøving- og idrettsvitenskap er ikke nevnt i klageinstansens vedtak. Klagevedtaket avsluttes med å vise til at faktiske endringer etter førsteinstansen vedtak normalt ikke blir tatt hensyn til ved klagebehandlingen, men krever ny søknad om endring.

(32) Etter ombudets syn kommer det ikke eksplisitt frem av de to vedtakene at masterstudiet er vurdert som en ny omstendighet det ses bort i fra, slik direktoratet har vist til i svaret på undersøkelsen. Ombudet legger imidlertid dette til grunn i det følgende. Spørsmålet blir om det var riktig av klageinstansen å se bort ifra masterstudiet som en ny omstendighet i sin klagebehandling.

(33) På vedtakstidspunktet til førsteinstansen var det kjent at klager var aktiv student på studieprogrammet årsstudium i samfunnsfag (høst 2022/vår 2023) og at han hadde søkt seg inn på master i kroppsøving- og idrettsvitenskap med oppstart høsten 2023. Ombudet mener på denne bakgrunn at det var en kjent faktisk omstendighet før førsteinstansen traff sitt vedtak at klager planla å ta en mastergrad. Klageren hadde imidlertid ikke påbegynt eller kommet inn på masterstudiet på dette tidspunktet.

(34) Planen om å ta master i kroppsøvings- og idrettsvitenskap hang nært sammen med årsstudiet i samfunnsfag, som også inngikk i hans større plan om å utdanne seg som lærer. Spørsmålet blir derfor om det forhold at klager var i gang med sin videre utdanning (var registrert som aktiv student på årsstudiet i samfunnsfag og hadde søkt seg inn på masterstudiet), var tilstrekkelig til at masterstudiet skulle vært hensyntatt selv om dette studiet i seg selv ikke var påbegynt.

(35) Å vurdere *hele* utdanningsløpet som klager oppga som rimelig grunn, mener ombudet er i tråd med føringene som er gitt for den rimelighetsvurderingen som skal gjøres når det er spørsmål om å skjønnsfastsette inntekt. Ifølge Navs Rundskriv til barnelova kap. 8 og 9: forskrift om fastsetjing og endring av fostringstilskot (R55-02-FOR) må spørsmålet om det foreligger rimelig grunn være gjenstand for «... en totalvurdering av sakens relevante momenter», hvorav utdanningens varighet er angitt som ett relevant moment. Sentralt i vurderingen er også «...om utdanningen vil bedre og sikre forsørgerevnen på lengre sikt». I tråd med dette, ba Nav familie- og pensjonsytelser om ytterligere opplysninger om bidragspliktiges studier og *videre studieplaner* i brev 11. mai 2023 før de traff sitt vedtak.

(36) Ombudet ser for seg at rimelighetsvurderingen fort vil kunne komme skjevt ut dersom forhold som oppgis som rimelig grunn og som henger nært sammen, stykkes opp etter om de inntreffer/påbegynnes før eller etter førsteinstansens vedtak (typisk i saker der utdanningsløp er satt sammen av flere deler/enkeltemner). Dette var tilfellet i denne saken. Ombudet viser til det direktoratet skrev i sitt svar på vår undersøkelse: «*Fra det tidspunktet bidragspliktige kom inn på masterstudiene, var forholdene annerledes, og NAV sin vurdering av hans rimelige grunn ser i ettertid ut til å være feil ut da tilsynelatende relevante momenter er utelatt*». Dette taler for at masterstudiet skulle vært hensyntatt og vurdert som en opplysning som var kjent på vedtakstidspunktet.

(37) Det forhold at det ikke var *bekreftet* at klager kom inn på masterstudiet på vedtakstidspunktet til førsteinstansen, kan tale mot at masterstudiet tas hensyn til ettersom det var en risiko for at klager ikke ville komme inn på studiet på dette tidspunktet. Etter

ombudets vurdering blir dette imidlertid et spørsmål om beviskrav og sannsynlighetsgrad. Slik ombudet har forstått det, er det ikke hensynet til dokumentasjon som Navs praksis med ikke å ta i betraktning etterfølgende forhold er ment å ivareta, i hvert fall ikke hovedsakelig, ref. direktoratets begrunnelse for praksisen sitert over (under punkt 21). Ombudet viser i denne forbindelse også til det som står i Navs rundskriv R55-02-FOR om kravene til dokumentasjon i skjønnsfastsettelsessaker: «*Det er ikke noe dokumentasjonskrav, det er tilstrekkelig at det er sannsynliggjort at vedkommende har en rimelig grunn*» (kommentar til § 4 sjette ledd andre og tredje ledd – lavere inntekt enn inntektsevnen).

(38) Dersom klager ikke hadde kommet inn på masterstudiet, kunne dette blitt vurdert som en etterfølgende endring. Det er også grunn til å påpeke at førsteinstansen i denne saken hadde mulighet til å avvente å treffe vedtak til studieopptaket var klart, formodentlig i løpet av juli måned (vedtaket ble truffet 14. juni 2023). Selv om vedtak normalt bør treffes så raskt som mulig, ville det etter ombudets syn ikke vært i strid med forvaltningslovens krav til avgjørelse «uten ugrunnet opphold» å vente en drøy måned på at et avgjørende premiss for vurdering i så fall skulle bli avklart. Effektivitetshensyn talte derfor ikke for å unnlate å vurdere masterutdanningen fordi det på vedtakstidspunktet til førsteinstansen ikke var bekreftet om han fikk plass på utdanningen.

(39) Sivilombudet mener etter dette at Nav klageinstans skulle tatt hensyn til masterstudiet som en del av klagers utdannings- og karriereløp, og som var i gang på vedtakstidspunktet til førsteinstansen. Ombudet vil ellers påpeke at uavhengig av om påbegynnelsen av masterstudiet anses som et etterfølgende forhold eller ikke, hadde Nav klageinstans adgang til å ta hensyn til masterstudiet i sin vurdering, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd. Ombudet viser til det Arbeids- og velferdsdirektoratet skrev om forvaltningsloven § 34 i sitt svar på ombudets undersøkelse i tilknytning til ombudssak 2013/1830, som også ble gjengitt i ombudssak 2019-3765:

«Etter forvaltningsloven § 34 annet ledd kan klageinstansen prøve alle sider av saken og herunder *ta hensyn til nye omstendigheter*. Nye opplysninger som belyser forholdene på vedtakstidspunktet vil klageinstansen alltid ta hensyn til. Opplysninger om nye forhold inntruffet etter det påklagede vedtaket er fattet *vil klageinstansen kunne ta hensyn til*, men normalt bør disse behandles som en søknad om endring av NAV Forvaltning. Dette da et vedtak som endres til fordel for en part, vil være til ulempe for den andre» (våre kursiveringer).

(40) Med henvisning til vurderingene over, mener ombudet at slik forholdene i denne saken lå an, burde klageinstansen tatt hensyn til masterstudiet i sin vurdering i klageomgangen. Både hensynet til klageren og effektivitetsbetraktninger tilsa dette. Før Nav klageinstans traff sitt vedtak (i mai 2024) var det bekreftet at klager hadde kommet inn på masterstudiet. Han var også godt i gang med denne utdanningen på dette tidspunktet og årsstudiet i samfunnsfag var for lengst fullført (våren 2023).

(41) Ombudet mener at denne saken illustrerer at Nav må tilpasse praksisen de har utviklet i barnebidragssaker med å se bort ifra omstendigheter som skjer etter førsteinstansvedtaket, til den enkelte sak. Dette antas å særlig ville gjelde i saker om skjønnsfastsettelse av inntekt, der det skal gjøres en rimelighetsvurdering og de enkelte forhold kan henge sammen og derfor ofte vil måtte ses i sammenheng.

(42) Som nevnt over har Nav Familie- og pensjonsytelser 27. september 2024 truffet vedtak om endring av barnebidraget der det blir tatt hensyn til mastergraden, og at dette utgjør en rimelig grunn for lav inntekt. Vedtaket er endret med virkning fra 1. desember 2023. Etter ombudets syn var det grunnlag for Nav Klageinstans å komme til samme konklusjon i vedtaket 21. mai 2024. I så fall ville konsekvensen vært endring av bidraget i klagers favør fra et tidligere tidspunkt enn desember 2023.

(43) Ombudet har merket seg det som står i vedtaket 27. september 2024 om at bidragspliktig ikke har bedt om at bidraget blir endret tilbake i tid. Siden bidragssaken også involverer en annen part, er ombudet kommet til at det ikke er grunnlag for å be Nav om ytterligere endringer av bidragsfastsettelsen enn det som kommer frem av vedtaket 27. september 2024. Det er etter ombudets syn mest naturlig at klager selv eventuelt ber Nav om ytterligere endring av barnebidraget. I så fall må også bidragsmottaker gis mulighet til å uttale seg før saken blir avgjort.

## Konklusjon

(44) Sivilombudet er kommet til at klager hadde rimelig grunn til å ha lav inntekt og at det ikke var riktig av Nav klageinstans å se bort ifra klagers masterstudium i klagebehandlingen. Nav klageinstans skulle tatt hensyn til masterstudiet som en del av klagers øvrige utdannings- og karriereløp, og som var i gang på vedtakstidspunktet til førsteinstansen. Ombudet påpeker ellers at uavhengig av om masterstudiet anses som et etterfølgende forhold eller ikke i henhold til Navs praksis, burde dette studiet vært hensyntatt av klageinstansen i denne saken, slik de har adgang til etter forvaltningsloven § 34 annet ledd.

(45) Ombudet er kommet til at det ikke er grunnlag for å be Nav om ytterligere endringer av bidragsfastsettelsen enn det som kommer frem av Nav Familie- og pensjonsytelser vedtak 27. september 2024, og som ifølge vedtaket er i samsvar med hva bidragspliktige ønsker.

5.12.2024 (2024/2886)